

LECTIO DIVINA SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Lk 13,1-9

Nagyböjt 3. vasárnap („C” év)

Tartsatok bűnbánatot!

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29,11)

+ EVANGÉLIUM Szent Lukács könyvéből

Tartsatok bűnbánatot!

Abban az időben odajött Jézushoz néhány ember, s azokról a galileaiakról hozott hírt, akiknek vérét Pilátus az áldozat vérével vegyítette.

Erre Jézus megjegyezte: „Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak, mint a többi galileai, azért, hogy így jártak? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, épp úgy elvesztek ti is mindnyájan. Vagy azt gondoljátok, hogy az a tizennyolc ember, akire rádőlt Silóámban a torony és megölte őket, bűnösebbek voltak a Jeruzsálemben élő többi embernél? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, épp úgy elvesztek ti is mindnyájan.”

Aztán egy példabeszédet mondott. „Egy embernek fügefa volt a szőlőjében. Kiment, gyümölcsöt keresett rajta, de nem talált. Erre így szólt vincellérjéhez: Idejárok három év óta, hogy gyümölcsöt keressek ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki! Miért foglalja itt a helyet? De az így válaszolt: Uram, hagyd meg még az idén. Körülásom és megtrágyázom, hátha terem majd jövőre? Ha mégsem, akkor kivághatod.”

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹ Παῖσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὅν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν.

De odajöttek egyesek abban az időben hírt adva neki azokról a galileaiakról, akiknek a vérét Pilátus az áldozataikkal vegyítette.

² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν;

És felelve mondta nekik: „Gondoljátok, hogy azok a galileai férfiak jobban bűnösök voltak, mint minden galileai férfi, hogy ezeket szenvedték el?”

³ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἐὰν μὴ μετανοήτε πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε.

Nem, mondom nektek, hanem ha nem tértek meg mindannyian, hasonlóképpen el fogtok veszni.

⁴ ἡ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτὼ ἐφ’ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλῆται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ;

Vagy az a tizennyolc férfi, akikre ráesett a torony Silóámban, és megölte őket, gondoljátok, hogy azok jobban vétkesek voltak, mint minden ember, akik Jeruzsálemet lakják?

⁵ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἐὰν μὴ μετανοήτε πάντες ὡσαύτως ἀπολεισθε.

Nem, mondom nektek, hanem ha nem tértek meg mindannyian, ugyanígy el fogtok veszni.”

⁶ Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκὴν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν.

Mondta pedig ezt a példázatot: „Valakinek volt egy fügefája, amelyet elültetett a szőlőskertjében, és jött keresve gyümölcsöt rajta, és nem talált.

⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἴδου τρία ἔτη ἀφ’ οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὐρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;

Mondta pedig a szőlőművesnek: „Íme, három éve, amióta jövök keresve gyümölcsöt ezen a fügefán, és nem találok: vágjad ki tehát azt, miért is szíjja ki a földet?”

⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κόπρια,

Ő pedig felelve mondja neki: „Uram, hagyd meg még azt az idén, amíg körülásom körülötte, és megtrágyázom,

⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

hátha pedig gyümölcsöt hoz jövőre: amennyiben pedig nem, ki fogod vágni.”

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹ADERANT AUTEM QUIDAM IPSO IN TEMPORE NUNTIANTES ILLI DE GALILAEIS, QUORUM SANGUINEM PILATUS MISCUIT CUM SACRIFICIIS EORUM.

¹**Épp jött néhány ember, s azokról a galileaiakról hozott hírt, akiknek vérét Pilátus áldozatuk vérével vegyítette.**

¹Éppen abban az időben voltak ott néhányan, akik hírt hoztak neki azokról a galileaiakról, akiknek a vérét Pilátus az áldozatukéval vegyítette.

¹***Akkor néhányan hírt hoztak neki azokról a galileaiakról, akiknek áldozat bemutatása közben vérét ontotta Pilátus.***

¹*Jövének pedig ugyanazon időben némelyek, kik neki hírt mondanak a Galileabeliek felől, kiknek vérét Pilátus az ő áldozatukkal elegyítette.*

¹Abban az időben jöttek néhányan, és hírt adtak neki azokról a galileaiakról, akiknek a vérét Pilátus az áldozatukéval elegyítette.

²ET RESPONDENS DIXIT ILLIS: “PUTATIS QUOD HI GALILAEI PRAE OMNIBUS GALILAEIS PECCATORES FUERUNT, QUIA TALIA PASSI SUNT?”

²**Erre ezt mondta: „Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak, mint a többi galileai, azért, hogy így jártak?”**

²Ő ezt felelte nekik: »Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel mindezt elszenvedték?

²***Ő ezt a megjegyzést fűzte hozzá: „Azt gondoljátok, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak a többi galileainál, hogy így jártak?”***

²*És felelvén Jézus, monda nekik: Gondoljátok-é, hogy ezek a Galileabeliek bűnösebbek voltak valamennyi Galileabelinél, mivelhogy ezeket szenvedték?*

²Így válaszolt nekik: – Azt gondoljátok, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel ez történt velük?

³NON, DICO VOBIS, SED, NISI PAENITENTIAM EGERITIS, OMNES SIMILITER PERIBITIS.

³**Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, éppúgy elvesztek ti is mind.**

³Mondom nektek: Nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, mindnyájan ugyanígy elvesztek.

³ **Nem. De azt mondom nektek: Ha meg nem tértek, éppen úgy elvesztek mindnyájan.**

³ *Nem, mondom néktek: sőt inkább, ha meg nem tértek, mindnyájan, hasonlóképen elvesztek.*

³ Nem! Sőt mondom nektek, ha meg nem tértek, mindannyian hasonlóképpen vesztek el!

⁴ VEL ILLI DECEM ET OCTO, SUPRA QUOS CECIDIT TURRIS IN SILOAM ET OCCIDIT EOS, PUTATIS QUIA ET IPSI DEBITORES FUERUNT PRAETER OMNES HOMINES HABITANTES IN IERUSALEM?

⁴ **Vagy az a tizennyolc ember, akire rádőlt Siloámban a torony, és agyonzúzta őket, azt hiszitek, hogy bűnösebbek voltak, mint Jeruzsálem lakói közül bárki?**

⁴ *Vagy az a tizennyolc, akire Sílóében rádőlt a torony, és megölte őket? Azt hiszitek, hogy vétkesebbek voltak minden más embernél, aki Jeruzsálemben lakik?*

⁴ **Vagy azt gondoljátok, hogy az a tizennyolc, akire Siloében rádőlt a torony és megölte őket, vétkesebb volt a többi Jeruzsálemben élő embernél?**

⁴ *Vagy az a tizennyolc, a kire rászakadt a torony Siloámban, és megölte őket, gondoljátok-e, hogy bűnösebb volt minden más Jeruzsálemben lakó embernél?*

⁴ *Vagy azt gondoljátok, hogy az a tizennyolc, akire Siloámnál rádőlt a torony, és megölte őket, vétkesebbek voltak minden más embernél, aki Jeruzsálemben lakik?*

⁵ NON, DICO VOBIS, SED, SI NON PAENITENTIAM EGERITIS, OMNES SIMILITER PERIBITIS”.

⁵ **Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, éppúgy elvesztek ti is mindnyájan.”**

⁵ *Mondom nektek: Nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, mindnyájan ugyanígy elvesztek.«*

⁵ **Nem. De azt mondom nektek: ha meg nem tértek, éppen úgy elvesztek mindnyájan.”**

⁵ *Nem, mondom néktek: sőt inkább, ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképen elvesztek.*

⁵ Nem! Sőt mondom nektek, ha meg nem tértek, mindannyian ugyanúgy vesztek el!

⁶ DICEBAT AUTEM HANC SIMILITUDINEM: “ARBOREM FICI HABEBAT QUIDAM PLANTATAM IN VINEA SUA ET VENIT QUAERENS FRUCTUM IN ILLA ET NON INVENIT.

⁶ **Aztán egy példabeszédet mondott. „Egy embernek a szőlejében volt egy fügefa. Kiment, gyümölcsöt keresett rajta, de nem talált.**

⁶ Aztán ezt a példabeszédet mondta: »Egy embernek volt egy fügefa a szőlőjében. Kiment, gyümölcsöt keresett rajta, de nem talált.

⁶ **Azután példabeszédet mondott nekik: „Valakinek fügefa volt a szőlejében. Elment és gyümölcsöt keresett rajta, de nem talált.**

⁶ *És ezt a példázatot mondá: Vala egy embernek egy fügefája szőlejébe ültetve; és elméne, hogy azon gyümölcsöt keressen, és nem találta.*

⁶ Azután ezt a példázatot mondta: – Egy embernek volt a szőlőjében egy fügefája. Kiment, hogy gyümölcsöt keressen rajta, de nem talált.

⁷ DIXIT AUTEM AD CULTOREM VINEAE: “ECCE ANNI TRES SUNT, EX QUO VENIO QUAERENS FRUCTUM IN FICULNEA HAC ET NON INVENIO. SUCCIDE ERGO ILLAM. UT QUID ETIAM TERRAM EVACUAT?”.

⁷ **Erre így szólt vincellérjéhez: Három év óta mindig jövök, hogy gyümölcsöt keressek ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki! Miért foglalja itt a helyet?**

⁷ Ezért így szólt az intézőjéhez: ‘Íme, három esztendeje, hogy ide járok, gyümölcsöt keresek ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki, miért foglalja hiába a földet?’

⁷ **Erre így szólt vincellérjéhez: három esztendeje már, hogy idejárok és gyümölcsöt keresek ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki! Minek foglalja el a földet?**

⁷ *És monda a vinczellérnek: Ímé három esztendeje járok gyümölcsöt keresni e fügefán, és nem talállok: vágd ki azt; miért foglalja a földet is hiába?*

⁷ Azt mondta erre a vincellérnek: „Íme, három éve, hogy idejárok gyümölcsöt keresni ezen a fügefán, de nem talállok. Vágd ki, miért élösködjek itt a földön?”

⁸ AT ILLE RESPONDENS DICIT ILLI: “DOMINE, DIMITTE ILLAM ET HOC ANNO, USQUE DUM FODIAM CIRCA ILLAM ET MITTAM STERCORA, 9 ET SI QUIDEM FECERIT FRUCTUM IN FUTURUM; SIN AUTEM SUCCIDES EAM””.

⁸ **De az így válaszolt: Uram, hagyd még egy évig! Körülásom és megtrágyázom,**

⁸ De az így felelt neki: ‘Uram! Hagyd meg még ebben az évben, amíg körülásom és megtrágyázom,

⁸ **Uram, felelte az, hagyd meg még az idén.**

⁸ *Az pedig felelvén, monda néki: Uram, hagyj békét néki még ez esztendőben, míg köröskörül megkapálom és megtrágyázom:*

⁸De az így válaszolt neki: „Uram, hagyd meg még ebben az évben! Körülásom, és megtrágyázom,

⁹**hátha terem jövőre? Ha mégsem, akkor majd kivágod.”**

⁹hátha gyümölcsöt hoz jövőre; ha pedig nem, akkor vágd ki.’«

⁹***Körülásom és megtrágyázom, talán így hoz majd gyümölcsöt. Ha nem, jövőre kivághatod.”***

⁹*És ha gyümölcsöt terem, jó; ha pedig nem, azután vágd ki azt.*

⁹hátha jövőre terem; ha pedig nem, akkor vágasd ki!”

1.3. BEHATÁROLÁS

Jézus tanításának leírásához (Lk 12) kapcsolódik ez a szakasz, amelyet a Pilátus által meggyilkoltatott galileai zarándokokról szóló hír közlése vezet be (Lk 13,1). Ez alkalmat nyújt a Mesternek arra, hogy tovább oktassa hallgatóit (Lk 13,2-5), amit egy rövid példázat elbeszélésével is nyomatékosít (Lk 13,6-9). Ezt követi egy régóta beteg asszony szombaton való meggyógyításának a leírása, ami már egy új epizódot jelent (Lk 13,10-17). Vagyis az általunk vizsgált szakasz a Lk 13,1-9 versek között helyezkedik el, s két alegységre osztható, melyek szoros kapcsolatban állnak egymással: Lk 13,1-5; Lk 13,6-9.

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- A különböző szerencsétlenségek, tragédiák nem büntetések a bűnös ember számára, hanem intő jelek, amelyek arra ösztönzik őt, hogy gondolkodjék el saját élete kapcsán, illetve térjen meg.
- Jézus kétszer is nyomatékosítja a megtérés szükségességét, amely kihat az ember földi és halál utáni sorsára is egyaránt.
- A fügefáról szóló példázattal a Mester Istennek az ember iránti türelmét és szüntelen fáradozását mutatja meg, aki nem akarja az embert jelképező fügefát kivágni, hanem arra akarja ösztönözni, hogy hozzon gyümölcsöt, vagyis, hogy térjen meg, kövesse Jézust a hit és az irgalmas szeretet cselekedeteinek útján (vö. 2Pét 3,8-9).
- Ugyanakkor a példabeszéd arra is utal, hogy Isten előtt egyszer mindenkinek számot kell adnia az életéről. Akik nem térnek meg, akik nem hisznek Jézus Krisztusban, s akik nem termik meg az irgalmasság és a szeretet gyümölcseit, azoknak az üdvössége veszélyben van. Az evangélista ezzel nem megijeszteni akar, hanem szeretné felhívni minden kor minden emberének a figyelmét arra, hogy az életet felelősen kell megélni itt a földön.

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

μετανοῖτε (*metánoéte*): gondolkozást megváltoztatni, megtérni (Lk 13,3.5)

Ezt az igét a szinoptikus evangéliumok közül leggyakrabban Lukács evangéliumában találjuk meg (Máténál 5-ször, Márknál 2-szer, Lukácsnál viszont 9-szer). Általában Jézus mondja ezt a szót ki (a Lukács- evangéliumban a kilencből nyolc alkalommal: Lk 10,13; Lk 11,32; Lk 13,3.5; Lk 15,7.10; Lk 17,3-4). Vagyis az Úr tanításának egyik kulcskifejezése ez. A megtérésre való felszólítás mindenkinek szól: a pogány népeknek (Lk 10,13; Lk 11,32), a Jézust hallgatóknak (Lk 13,3.5), az ellenünk vétőknak (Lk 17,3-4) és a bűnösöknek is, akiknek megtérése kapcsán nagy öröm van a mennyben (Lk 15,7.10). Az Úr Jézus kétszer is hangsúlyozza ugyanebben az epizódban, hogy ha nem térünk meg, elveszünk, azaz elkárhozunk (Lk 13,3.5). Vagyis a tét nagy: az üdvösségünk múlik a megtérésünkön!

A megtérés nem csupán a bűn elkerülését és a jó megtételét, hanem az egész gondolkozásmódban bekövetkező fordulatot, a szemléletmód gyökeres megváltoztatását, Jézus szerinti rendezését jelenti. Tehát megnyílást Isten felé. Mindez kihat az egész emberre, s meghatározza további életét. Nem egy egyszeri tett, nem egy statikus tény, hanem egy olyan „dinamikus egyensúly”, ami változásra, megújulásra, küzdelemre és elköteleződésre ösztönzi a megtért személyt. A megtérés tehát nem egy végleg elért és birtokolt állapot, hanem folyamatos úton levés a Jézus- követésben.

πούησιν καρπὸν (*pojészē kárpon*) gyümölcsöt, termést hozni (Lk 13,9)

Ez a szópár többször megjelenik az újszövetségi Szentírás lapjain. A megtérés méltó gyümölcsének a meghozása kapcsán, ahol a megtérésre szólít fel Keresztelő János (Mt 3,8; Lk 3,8). E szókapcsolat meghirdeti az ítéletet is, hiszen azt a fát, amelyik nem hoz jó termést, kivágják és tűzre vetik (Mt 3,10; Mt 7,19; Lk 3,9; Lk 13,9). Továbbá utal arra a világos megkülönböztetésre, hogy a jó fa jó gyümölcsöt, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt hoz, így a terméséről ismerhető fel a fa (Mt 7,17-18; Mt 12,33; Lk 6,43).

Egy alkalommal Jézus beszél arról, hogy akik önteltek, és nem hisznek a Fiúban, azoktól elveszik az Isten királyságát, s azoknak adják oda, akik megtermik annak a gyümölcsét (Mt 21,43). Hogyan lehet tehát ebben az értelemben termést hozni, amely kihat az ember földi életére és a halál utáni sorsára is egyaránt? Úgy, ha a tanítvány figyelemmel hallgatja az Úr szavát, ott marad az „ige alatt” és hűségesen ragaszkodva hozzá, megtartja állhatatosan (vö. Lk 8,8.15). A megtérés e szókép fényében tehát azt jelenti, hogy a hívő ember egyre inkább odafigyel Jézus szavára s hagyja, hogy ez az isteni szó átjárja őt, átformálja gondolkozásmódját, cselekedeteit, és életét gyümölcsözővé tegye. Ez egy egész életre szóló küldetés és feladat, amiben mindig fejlődni kell, s ami majd a mennyországban fog maradéktalanul beteljesülni, aminek szimbóluma az élet fája, amely a mennyi Jeruzsálemben évente tizenkétszer hoz termést (Jel 22,2).

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok Lukács evangéliumán belül

Lk 5,36 „Példabeszédet is mondott nekik: „Senki sem hasít ki új ruhából foltot ócska ruhára. Hisz akkor az újat is tönkretenné, s az ócskára se illenék az új folt.”

Szinoptikus és jánosi párhuzamok

Mt 3,10 “A fejsze már a fák gyökerén van: Kivágnak és tűzre vetnek minden fát, amely nem terem jó gyümölcsöt.”

Mt 21,19 “Az út mentén látott egy fügefát. Odament, de nem talált rajta egyebet, csak levelet. Erre így szólt: „Ne teremjen rajtad gyümölcs soha többé!” A fügefa azon nyomban kiszáradt.”

Jn 8,24 “Azért mondtam nektek, hogy bűnötökben haltok meg, mert ha nem hiszitek, hogy én vagyok, meghaltok bűnötökben.”

Jn 9,2-3 “Tanítványai megkérdezték tőle: „Mester, ki vétkezett, ez vagy a szülei, hogy vakon született?” „Sem ez nem vétkezett – felelte Jézus –, sem a szülei, hanem az Isten tetteinek kell rajta nyilvánvalóvá válniuk.”

Jn 9,7.11 “majd meghagyta neki: „Menj, mosakodj meg a Siloe tavában.” Ez annyit jelent, mint: „küldött”. Az elment, megmosdott, s amikor visszatért, már látott.” “Elmondta nekik: „Az az ember, akit Jézusnak hívnak, sarat csinált, a szememre kente s meghagyta: Menj, mosakodj meg a Siloe tavában. Elmentem, megmosdottam és látok.”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

Lev 19,23-25 “Ha majd bejuttok földetekre és ott gyümölcsfát ültettek, a gyümölcsseit úgy tekintsetek, mintha az előbőre volna. Három éven át legyen körülmetéletlen dolog számotokra, és ne egyetek belőle. A negyedik évben minden gyümölcsét szenteljétek az Úrnak hálaadó ünneppel. Az ötödik évben már megehetitek a gyümölcsét, és begyűjthetitek a termést magatoknak. Én vagyok az Úr, a ti Istenetek.”

Zsolt 7,13 “ha meg nem tér az ember. Bárhogy élezi kardját az ellenség, bárhogy feszíti íját és céloz”

Zsolt 80,9-17 “Elnézted, hogy szomszédaink civódjának rajtunk, és hogy ellenségeink kigúnyoljanak. Seregek Ura, állíts helyre minket! Ragyogtasd ránk arcod és megmenekülünk. Kihoztál Egyiptomból egy szőlőtövet, és népeket úztél el, hogy elültesd. Előkészítetted számára a talajt, ezért vert gyökeret s terjedt el a földön. Árnyékával befödte a hegyeket, indáival Isten cédrusait. Vesszőit a tengerig növelte, hajtásait a nagy folyamig. Miért romboltad le falait? Akik az úton járnak, mind szüretelik. Az erdei vadkan pusztíthatja, s legelője lett az erdő vadjainak. Seregek Ura,

térj vissza, tekints le az égből és lásd, látogasd meg szőlőtövedet, és véd meg, mit jobbold ültetett! Mint a szemetet, a tűzben elégették, pusztuljanak ezért haragos orcád elől!”

Iz 5,1-7 “Hadd énekeljem el barátomnak szőlője iránti szerelme énekét. A barátomnak volt egy szőlőskertje, termékeny domboldalon. Felásta földjét, a köveket kiszedte belőle, és nemes szőlőfajtákkal ültette be. A közepére tornyot épített, és sajtót is vágott benne. Aztán várta, hogy szőlőt teremjen, de csak vadszőlőt hozott. Most hát Jeruzsálem lakói és ti, Júda férfiai: Tegyetek igazságot köztem és szőlőm között! Mit kellett volna még tennem szőlőmmel, amit nem tettem meg vele? Azt vártam, hogy szőlőt teremjen, hát miért hozott csak vadszőlőt? Most azért tudtokra adom, mit fogok tenni szőlőmmel: Lebontom sövényét, hadd legeljék le, lerombolom falát, hadd tapossák össze. Parlaggá teszem, amit metszetlen hagynak, és nem kapálnak meg, hadd verje föl a bozót és a gaz. És megparancsolom a felhőknek: ne hullassanak rá esőt. Igen, a Seregek Urának szőlője Jeruzsálem háza, és Júda népe dédelgetett ültetvénye. Azt várta, hogy igaz tetteket vigyenek végbe, s lám, gazzetteket követnek el. Azt várta, hogy igazság terem náluk, de csak jajkiáltás hallik és siralom.”

Jer 12,17 “De ha valamelyik nemzet nem hallgat rám, kitépem gyökerestül, és elpusztítom – mondja az Úr.”

Jer 24,2-6 “Az egyik kosárban nagyon finom füge volt, olyan, amilyen a korán érő füge szokott lenni; ám a másikban nagyon rossz füge volt, szinte ehetetlen. Az Úr akkor így szólt hozzám: „Mit láatsz, Jeremiás?” Így feleltem: „Fügét látok; egyrészt jót, nagyon jót; másrészt rosszat, egészen rosszat, olyat, hogy meg sem lehet enni.” Erre az Úr ezt a szöveget intézte hozzám: Ezt mondja az Úr, Izrael Istene: Amint jó ez a füge, ugyanolyan jóakarattal törődöm majd Júda száműzötteivel, akiket elküldtem erről a helyről a káldeusok földjére. Feléjük fordítom tekintetem, hogy jót tegyek velük, és visszahozom őket ebbe az országba. Mert fölépíteni akarom őket, nem lerombolni; elültetni őket, nem kigyomlálni.”

Hab 3,17 “Nem rügyezik ki többé a fügefafa, a szőlő nem hoz többé termést; az olajfa termése elpusztul, a szántóföld nem terem eledelt, a juh kivész az akolból, s ökör sem lesz az istállókban.”

Oz 9,10 “Mint szőlőfürtöt a pusztában, olyannak találtam Izraelt, atyáitokat meg olyannak láttam, mint az első füge a fán; de ők Baal-Peorba érkezve gyalázatra adták magukat; utálatra méltók lettek, mint az, amit szerettek.”

ApCsel 5,37 “Utána a népszámlálás idején a galileai Júdás állt elő, és megnyerte magának a népet. Ő is elpusztult, és akik követték, azok szétszóródtak.”

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Theophylactus: A földesúr az Atyaisten, a kertész Krisztus, aki nem akarja azt hagyni, hogy a fügefát terméketlenül kivágják. Mintha Ő azt mondaná az Atyának: Habár a

törvény és a próféták által nem teremték meg a bűnbánat gyümölcseit, én a szenvedésem és tanításom vízával kívánom megitatni őket, és talán az engedelmesség gyümölcseit fogják majd teremni.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

210. Miután Izrael vétkezett és elfordult Istenétől, hogy az aranyborjút imádjá, Isten hallgat Mózes közbenjáró könyörgésére, és vállalja, hogy együtt vonul hűtlen népével. Így mutatja meg szeretetét. Amikor Mózes azt kéri, hogy láthassa az ő dicsőségét, Isten így válaszol neki: „Egész jóságomat megmutatom neked, és kimondom előtted a JHVH nevet” (Kiv 33,18–19). És az Úr elvonult Mózes előtt és mondotta: „JHVH, JHVH, az irgalom és a könyörület Istene, késedelmes a haragra, gazdag a kegyelemben és hűségben” (Kiv 34,6). És Mózes megtudta, hogy az Úr megbocsátó Isten.

2575. Isten most itt előbb jön. Hívja Mózes az égő csipkebokorból. Ez az esemény a zsidó és keresztény spirituális hagyományban az imádság elsődleges előképei közé tartozik. Ugyanis „Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákob Istene”, aki Mózes szolgájaként hívja, maga az élő Isten, aki az emberek életét akarja. Kinyilatkoztatja önmagát, hogy megmentse őket; de nem akarja az embert saját akarata ellenére vagy emberi segítség nélkül megmenteni. Azért hívja Mózes, hogy elküldje és részt adjon neki a maga emberek iránti együttérzésében és üdvözítő művében. E küldetésben szinte egy isteni kérés hangzik, Mózes pedig hosszas ellenkezés után azonosítja akarát az üdvözítő Isten akaratával. Ebben a párbeszédben, melyben Istenre bízta magát, Mózes imádkozni is tanul: vonakodik, ellenvetéseket tesz, s főként kérdez, és a kérdésére adott válaszban az Úr rábízta a maga kimondhatatlan Nevét, mely nagy tetteiben fog megnyilvánulni.

2576. „Az Úr pedig szemtől szemben beszélt Mózeshez, ahogy az ember beszél a barátjához” (Kiv 33,11). Mózes imádsága a kontemplatív imádság előképe, ami miatt Isten szolgája hű marad küldetéséhez. Mózes gyakran és hosszasan „beszélget” az Úrral, fölmegegy a hegyre, hogy hallgassa Istent és könyöröggön Hozzá, majd lejön a néphez, hogy elismételje nekik Istenének szavait és vezesse őket. „Egész házamban a leghűségesebb! Ővele közvetlenül, szemtől szemben beszélek” (Szám 12,7–8), „Mózes ugyanis nagyon alázatos ember volt, alázatosabb, mint bárki a földön” (Szám 12,3).

2577. Ebből a hűséges, haragra késedelmes és szeretettel teljes Istennel való bensőséges kapcsolatból meríti Mózes az erőt és a kitartást közbenjárásához. Nem önmagáért könyörög, hanem a népért, melyet Isten megszerzett magának. Mózes már az amalekiták elleni harcban vagy Mária gyógyulásáért közbenjár. De főként a nép elpártolása után „állt be a hasadékba” Isten elé (Zsolt 106,23), hogy megmentse a népet. Imádságának érvei (a közbenjárás titokzatos küzdelem is) élesítették a zsidó nép és az Egyház nagy imádkozóinak bátorságát is: az Isten szeretet, tehát igazságos és hűséges; nem mondhat ellent önmagának, csodálatos tetteire emlékeznie kell, az Ő dicsőségéről van szó: e népet, mely a Nevét hordozza, nem hagyhatja cserben.

1963. A keresztény hagyomány szerint a szent, lelki és jó Törvény még tökéletlen. Mint pedagógus, megmutatja, mit kell tenni, de önmagában nem rendelkezik erővel, tudniillik a Szentlélek kegyelmével, hogy az ember a törvényt meg tudja tartani. A bűn miatt, amit képtelen elvenni, a rabszolgaság törvénye marad. Szent Pál szerint a törvénynek különösen az a funkciója, hogy föltárja és kinyilvánítsa a bűnt, mely az ember szívében kialakítja „a bűnös vágy törvényét”. Mindazonáltal a Törvény az Ország útján az első lépés marad. A választott népet és minden egyes keresztényt előkészít és fölkészít a megtérésre és az Üdvözítő Istenbe vetett hitre. Olyan tanítást ad, mely örökre, mint Isten Igéje létezik.

1964. A régi Törvény előkészület az evangéliumra. „Törvény és fegyelem volt számukra, és az eljövendő próféciája.” Jövendőli és előre hirdeti a bűntől való szabadulás művét, ami Krisztussal fog beteljesedni, az Újszövetséghez képeket, „előképeket” és szimbólumokat ad a Lélek szerinti élet kifejezésére; végül a bölcsességi könyvek és a próféták tanításában tökéletesedik, amely az Újszövetség és a mennyek országa felé irányítja a régi Törvényt:

„Az ó Szövetség idején is voltak emberek, akik telve voltak szeretettel és a Szentlélek kegyelmével, akik elsősorban a lelki és örök ígérek beteljesedését várták. Ebből a szempontból ők már az új Törvényhez tartoznak. És viszont, az új Szövetség alatt is élnek testi emberek, akik még nem érték el az új Törvény tökéletességét, s büntetéssel és bizonyos földi ígérekkel kell rávezetni őket az erényes cselekedetekre. A régi törvény azonban, bár adta a szeretet parancsait, nem közvetítette a Szentlelket, aki által »Isten szeretete kiáradt a szívünkbe«, ahogy a Róm 5,5 mondja.”

2851. Ebben a kérdésben a Gonosz nem valami elvont fogalom, hanem személyt jelent, a Sátánt, a Gonoszt jelenti, az angyalt, aki szembeszegül Istennel. „Ördög”, a görögben diabolosz, az, aki „keresztbe fekszik” Isten terve és a Krisztusban beteljesedett „üdvözítő mű” útjában.

128. Az Egyház az apostoli időktől kezdve és később egész Hagyományában az isteni terv egységét a két szövetségben a tipológia segítségével világította meg. A tipológia Isten Ószövetségben végrehajtott műveiben előképét látja annak, amit Isten később az idők teljességében megtestesült Fia személyében beteljesített.

129. A keresztények tehát az Ószövetséget a meghalt és föltámadott Krisztus fényénél olvassák. Ez az előképi olvasás mutatja meg az Ószövetség kimeríthetetlen tartalmát, de nem kell megfélelkeznie arról, hogy az Ószövetségnek megvan a maga saját kinyilatkoztatás-értéke, amit maga az Úr is elismert. Egyébként az Újszövetséget is az Ószövetség fényénél kell olvasni. Az őskeresztény katekézis állandóan visszanyúlt hozzá. Egy régi mondás szerint az Újszövetség az Ószövetségben van elrejtve, az Ószövetség az Újszövetségben tárul föl: így valósul meg, hogy „in Vetere Novum lateat, et in Novo Vetus pateat...” (‘az Óban az Új rejtőzik, és az Újban az Ó föltárul’).

130. A tipológia az isteni terv előretörését jelenti a maga beteljesedése felé mindaddig, míg végül „Isten lesz minden, mindenben” (1Kor 15,28). Így például a pátriárkák meghívása és az Egyiptomból való kivonulás nem veszíti sajátos értékét Isten tervében amiatt, hogy csak közbülső állomások.

1094. A két szövetség harmóniájára irányul az Úr húsvéti katekézise, majd az Apostoloké és az Egyházatyáké. Ez a katekézis föltárja azt, ami az Ószövetség betűi alatt rejtve volt: Krisztus misztériumát. E katekézist „tipologikusnak” nevezzük, mert Krisztus újdonságát az előképek (típusok) felől tárja föl, melyek Őt az Ószövetségben tettekben, szavakban és szimbólumokban előre hirdették. Ezen új olvasat által Krisztus óta az igazság Lelkében föltárulnak az előképek. Oígy a vízözön és Noé bárkája a keresztség által nyert üdvösséget előképezték, hasonlóképpen a felhő és a Vörös-tengeren való átkelés, valamint a sziklából fakadt víz Krisztus lelki ajándékainak előképe volt; a manna a pusztában az Eucharishtiára, „a mennyből való igazi kenyérre” utalt (Jn 6,32).

736. A Lélek ezen ereje által tudnak Isten fiai gyümölcsöt hozni. Ő, aki beoltott minket az igaz Szőlőtőbe, a Lélek fakaszt általunk gyümölcsöt, ami „szeretet, öröm, békesség, türelem, kedvesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás” (Gal 5,22–23). A Lélek a mi életünk; minél inkább megtagadjuk önmagunkat, annál tevékenyebbé tesz bennünket a Lélek:

A Szentlélek által adatik a visszahelyezés a Paradicsomba, a fölmenetel a mennyek országába, a visszatérés a fogadott fiúságba: az, hogy megkapjuk a bizalmat, hogy Atyánknak szólíthassuk Istent, örökösei leszünk Krisztus kegyelmének, a világosság fiainak hívnak, és részesei vagyunk az örök dicsőségnek.

1108. A Szentlélek küldetésének célja minden liturgikus cselekményben az, hogy közösségben legyünk Krisztussal az Ő testének gyarapodására. A Szentlélek mintegy az Atya szőlőtőjének nedve, mely a szőlővesszőkben hozza meg a termést. A liturgiában a Szentlélek és az Egyház bensőséges együttműködése valósul meg. Ő, a közösség Lelke, fogyatkozhatatlanul megmarad az Egyházban, és ezért az Egyház az isteni közösség nagy szentsége, mely összegyűjti Isten szétszórt gyermekeit. A Lélek gyümölcse a liturgiában a Szentháromsággal való közösség és a tőle elválaszthatatlan testvéri közösség.

1109. Az epiklézis azt is kéri, hogy a jelenlévők teljes közösséget alkossanak Krisztus misztériumában. „A mi Urunk, Jézus Krisztus kegyelmének, az Atyaisten szeretetének és a Szentlélek közösségének” (2Kor 13,13) mindig velünk kell maradnia és gyümölcsöt kell hoznia az eucharisztikus ünneplés után is. Az Egyház tehát kéri az Atyát, hogy küldje el a Szentlelket, aki a hívők életét Istennek szóló élő áldozattá teszi azáltal, hogy lélekben Krisztus képmásává válnak, vállalják az Egyház egységének gondját és részesednek az Egyház küldetésében a tanúságtétellel és a szeretetszolgálatl.

1129. Az Egyház tanítja, hogy az Újszövetség szentségei a hívők számára szükségesek az üdvösséghez. A „szentségi kegyelem” a Szentléleknek Krisztus által ajándékozott kegyelme és minden szentségnek sajátja. A Szentlélek gyógyítja és átformálja azokat, akik Őt befogadják azáltal, hogy Isten Fiához teszi hasonlóvá őket. A szentségi élet gyümölcse, hogy a fogadott fiúság Lelke megisteníti a hívőket azáltal, hogy eleven kapcsolatba hozza őket az egyszülött Fiúval, az Üdvözítővel.

1521. Egyesülés Krisztus szenvedésével. E szentség kegyelme által a beteg megkapja az erőt és az ajándékot, hogy még bensőségesebben egyesüljön az Úr szenvedésével. Bizonyos értelemben fölszentelődik arra, hogy az Üdvözítő megváltó szenvedéséhez hasonlóan

gyümölcsöt hozzon. A szenvedés, az eredeti bűn következménye új értelmet nyer: részesedés lesz Jézus üdvözítő művében.

1724. A tízparancsolat, a hegyi beszéd és az apostoli katekézis leírják az utakat, amelyek elvezetnek a mennyek országába. Mi pedig a Szentlélek kegyelmétől támogatva, mindennapi cselekedeteink révén lépésről lépésre kötelezzük el magunkat irántuk. Krisztus szavaitól megtermékenyítve lassan gyümölcsöt hozunk az Egyházban Isten dicsőségére.

1852. A bűnöknek sok fajtája van. A Szentírás több bűnkatalógust is ad. A Galatákhoz írt levél szembeállítja a Lélek gyümölcseivel a test cselekedeteit: „A test cselekedetei nyilvánvalóak: paráznaság, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonaság, ellenségeskedés, viszálykodás, vetélkedés, harag, veszekedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlók. Mint már előbb mondtam, most ismét kijelentem: Akik ilyeneket művelnek, nem öröklík Isten országát” (5,19–21).

2074. Jézus mondja: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hisz nálam nélkül semmit sem tehettek.” (Jn 15,5) Az itt említett termés a Krisztussal való egyesülés által megtermékenyített élet szentsége. Amikor Jézus Krisztusban hiszünk, közösségben vagyunk az Ő misztériumaival és megtartjuk az Ő parancsait, akkor maga az Üdvözítő jön, hogy Atyját és testvéreit, a mi Atyánkat és a mi testvéreinket bennünk szeresse. Az Ő személye lesz a Szentlélek kegyelméből cselekvésmódunk belső és élő szabálya: „Ez az én parancsom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket” (Jn 15,12).

2516. Az emberben, már abból adódóan, hogy összetett lény, lélek és test, van bizonyos feszültség, kibontakozik bizonyos harc a „lélek” és a „test” törekvései között. De ez a harc valójában a bűn örökségének része, egyik következménye s ugyanakkor bizonyosága is. A lelki küzdelem mindennapos tapasztalatának részét alkotja:

„Az Apostol nem akarja a testet sem lebecsülni, sem elítélni, mert a test a szellemi lélekkel együtt alkotja az emberi természetet, és ez adja meg egyéni személyiségét; ő a cselekedetekről szól, helyesebben mondva a szokásos magatartásról – erényekről és viciumokról –, amelyek erkölcsileg jók vagy rosszak, mint az engedelmesség gyümölcsei (az első esetben), vagy mint szembeszegülés a Szentlélek üdvözítő tevékenységével (a másodikban). Ezért írja az Apostol: »Ha a Lélek szerint élünk, viselkedjünk is a Léleknek megfelelően« (Gal 5,25).”

2345. A tisztaság erkölcsi erény. Isten ajándéka is, kegyelem, lelki tevékenység gyümölcse. A Szentlélek megajándékozta Krisztus tisztaságának követésével azt, aki újjászületett a keresztség vizéből.

2731. A másik nehézség, főleg azok számára, akik igazán imádkozni akarnak, a szárazság, amely része annak az imádságnak, melyben a szív kifosztott, nem érzi a gondolatok, emlékezések és a lelki érzések ízét sem. Ez a tiszta hit ideje, mely hűségesen Jézussal marad a halálfélelemben és a sírban. Ha a búzaszem „meghal, bő termést hoz” (Jn 12,24). Ha a szárazság gyökértelenségből fakad, mert az ige sziklás talajra hullott, a harc a megtérésért folyik.

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

FERENC PÁPA LUMEN FIDEI KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

19. (...) Az üdvösség kezdete a kitárulkozás valami megelőző irányába, egy forrás természetű ajándék felé, amely megerősíti és fenntartja az életet. Csak e forrás felé kitárulkozva, és annak elismerésében alakulhatunk át, engedve, hogy az üdvösség munkálkodjék bennünk, tegye termékennyé és jó gyümölcsökkel teljessé az életünket. A hit általi üdvösség abban áll, hogy elismerjük Isten ajándékának elsőbbségét, miként Szent Pál összefoglalja: „Kegyelemből részesültetek a megváltásban, a hit által, ez tehát nem a magatok érdeme, hanem Isten ajándéka” (Ef 2,8).

FERENC PÁPA ÜZENETE A 2016. ÉVI MISSZIÓS VILÁGNAPRA

(...) Számos helyen az evangelizáció a nevelési tevékenységgel veszi kezdetét, amelyre a missziós művek munkát és időt szánnak, éppen úgy, mint az Evangéliumból ismert irgalmas szőlőműves (vö. Lk 13,7-9; Jn 15,1), és türelemmel várják a gyümölcsöket az évekig tartó lassú fejlődés eredményeként. Így lesznek olyan személyek, akik képesek evangelizálni és az Evangéliumot eljuttatni oda is, ahol az ember nem gondolná, hogy ez megvalósítható. Az Egyház azok számára is lehet „édesanya”, akik a jövőben jutnak el a krisztushitre. Azt kívánom ezért, hogy Isten szent népe végezze az irgalom édesanyai szolgálatát, amely nagy segítséget jelent az Úrral való találkozásra és az iránta való szeretet átérzésére azon népek számára is, akik még nem ismerik Őt. A hit ugyanis Isten ajándéka és nem a prozelitizmus gyümölcse, ám azoknak a hitéből és szeretetéből fakad, akik az Evangéliumot hirdetvén Krisztusról tesznek tanúságot. Amikor a világ útjait járják, Jézus tanítványainak az a feladata, hogy méricskélés nélkül szeressenek, vagyis mindenkivel szemben az Úr mértékével mérjenek. Hirdessük tehát a legszebb és legnagyobb adományt, amit ránk hagyott: az ő életét és szeretetét.

Minden népnek és minden kultúrának joga van rá, hogy eljusson hozzá az üdvösség üzenete, amely Isten ajándéka minden ember számára. Ez annál is inkább fontos, ha tekintetbe vesszük, mennyi igazságtalanság, háború, humanitárius válság vár ma megoldásra. A misszionáriusok tapasztalatból tudják, hogy a megbocsátás és az irgalmasság Evangéliuma örömet, kiengesztelődést, igazságosságot és békét hozhat. Az evangéliumi küldetés – „Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek” (Mt 28,19-20) – még nem teljesült be, sőt, felszólítás mindnyájunk számára a jelen helyzetben és az aktuális kihívások előtt, hogy átérezzük a hívást a missziós „kilépésre”, amint erre utaltam az Evangelii gaudium kezdetű apostoli buzdításomban: „Minden keresztény ember és minden közösség maga fogja felismerni, hogy melyik az az út, amelyet az Úr kér tőle. Ám valamennyien egyaránt arra kapunk indítást, hogy fogadjuk el ezt a hívást: lépünk ki a saját kényelmünkől, legyen bennünk bátorság eljutni az összes perifériára, ahol szükség van az evangélium világosságára.” (...)

(...) Mind arra kapunk felszólítást, hogy induljunk el, „lépjünk ki”, mint missziót végző tanítványok, és mindnyájan állítsuk e küldetés szolgálatába tehetségünket,

kreativitásunkat, bölcsességünket és tapasztalatunkat, hogy eljuttassuk Isten gyengédségének és együttérzésének üzenetét az emberiség egész családja számára. Missziós küldetése értelmében az Egyház gondját viseli azoknak, akik nem ismerik az Evangéliumot, mivel azt szeretné, hogy mindenki üdvözljön és eljusson az Úr szeretetének megtapasztalására. Az Egyháznak „az a küldetése, hogy hirdesse Isten irgalmát, az Evangélium dobogó szívét” (Misericordiae Vultus bulla, 12), és szóljon róla a Föld minden részén, amíg el nem ér minden nőt, férfit, időst, fiatalot és gyermeket.

Az irgalom bensőséges örömet szerez az Atya szívének, amint minden emberi teremtménnyel találkozik; Ő kezdettől fogva szeretettel fordul a legesendőbbek felé is, mivel az Ő nagysága és hatalma éppen abban a képességében mutatkozik meg, hogy azonosulni tud a kicsinyekkel, az elhagyatottakkal és az elnyomottakkal (vö. MTörv 4,31; Zsolt 86,15; 103, 8; 111,4). Ő a jóságos, figyelmes és hűséges Isten, odaáll amellé, aki segítséget szenved, s ezáltal mindenkivel közel áll, főként a szegényekhez; olyan gyengédséggel vesz részt az emberi valóságban, ahogyan az édesapa és az édesanya gyermeke életében (vö. Jer 31,20). A Bibliában használatos kifejezés az anyaméhre utalva szól az irgalmasságról, vagyis felidézi az édesanya szeretetét gyermekei iránt, akiket örökké szeretni fog, bármilyen körülmények között és bármi is történjék, hiszen méhének gyümölcsei. Ez annak a szeretetnek is lényegi vonása, amelyet Isten táplál minden gyermeke iránt, különösképpen annak a népnek a tagjai iránt, amelyet létrehozott, és amelyet gondozni és nevelni akar. Esendőségük és hűtlenségük láttán szíve megindul és megremeg az együttérzésben (vö. Oz 11,8). Ő mégis mindenki irányában irgalmas, szeretete minden nép felé fordul és gyengédsége kiterjed minden teremtményre (vö. Zsolt 145, 8-9).

Az irgalom legmagasztosabb és legteljesebb megnyilvánulása a megtestesült Ige. Ő mutatja fel az irgalomban gazdag Atya arcát, „az irgalomról nemcsak beszél, nemcsak példabeszédekkel és hasonlatokkal magyarázza, hanem személyében magára öltve megtestesíti” (II. János Pál, *Dives in misericordia*, 6). Ha befogadjuk és követjük Jézust az Evangélium és a szentségek által, a Szentlélek műve révén mi is olyan irgalmasok lehetünk, mint mennyei Atyánk, megtanulhatunk úgy szeretni, ahogyan Ő szeret minket és odaadhatjuk életünket ingyenes ajándékként, mint az Ő jóságának jelét (vö. Misericordiae Vultus bulla, 3). Az Egyház az emberiség körében az első közösség, amely Krisztus irgalmasságából él: mindenkor érzi, hogy Ő vigyáz rá és kiválasztja irgalmas szeretetével és ebből a szeretetből meríti küldetésének jellegét, ebből él és ezt mutatja meg a népeknek a mások kultúráját és vallási meggyőződését tiszteletben tartó párbeszédben.

Erről az irgalmas szeretetről tesz tanúságot számos, mindenféle korú és állapotú férfi és nő, éppúgy, mint az Egyház tapasztalatának első időszakában. Isten anyai szeretetének ékesszóló jele, hogy jelentős és egyre növekvő a női jelenlét a missziók világában a férfiaké mellett. A nők, világiak és szerzetesek egyaránt, s napjainkban nem kevés család is, különféle formában végzik missziós hivatásukat: az Evangélium közvetlen hirdetésétől a karitatív szolgálatig. A misszionáriusok evangelizációs és szentségi tevékenysége mellett a nők és a családok gyakran alkalmasabbak rá, hogy megértsék az emberek problémáit, képesek ezekkel megfelelő és újszerű módon foglalkozni. Gondoskodnak az életről, és figyelmük elsősorban az egyes személyek és nem a struktúrák felé fordul, s minden emberi és lelki erőforrást mozgósítanak, hogy építsék a harmóniát, a kapcsolatokat, a békét, a

szolidaritást, a párbeszédet, az együttműködést és a testvériséget, mind az emberek között, mind tágabb értelemben, a társadalmi és kulturális élet színterein és főként a szegényekkel való törődésben. (...)

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

A mai *evangélium* (Lk 13,1-9) a bűnbánatra és a megtérésre hív, ugyanakkor ennek vonatkozásában hangsúlyozza Isten felénk tanúsított türelmét is. Az Atya mindent megtesz, hogy gyermekei megtérjenek hozzá, de ehhez szükséges a mi tevékenységünk is: „ha nem tartotok bűnbánatot, épp úgy elvesztek ti is mindnyájan” - szól a figyelmeztetés. Teremtőnk azonban mindig készen áll a megmentésünkre – ezt hallhatjuk a *kezdőénekben* (Zsolt 24,15-16) is: „Szemem mindig az Úrra tekint, hiszen ő vonja ki lábam a csapdából.”

A *kezdő könyörgés* a nagyböjti készüllet szerepéhez kapcsolja az evangéliumi gondolatokat: „Istenünk, minden irgalom és jóság forrása, te a böjt, az imádság és az irgalmas szeretet gyakorlása által gyógyulást adsz bűneinkre.”

Az *olvasmány* (Kiv 3,1-8a.13-15) Isten szabadító irgalmáról tanúskodik. Ez rendkívül fontos, hiszen az Egyiptomból való szabadulás tapasztalata jelenti Izrael hitének magvát. Isten szabadításával és a zsidóság erre adott hitbeli válaszával indult el az a dialógus, melyre az egész ószövetségi hit épült a későbbiekben. Az erről való megemlékezés (pászka, húsvét) jelentette és jelenti ma is az egyik legnagyobb ünnepet a zsidóság számára. Mindez előképe Krisztus húsvétjának, aki a halálával és a feltámadásával váltott meg minket a bűneinktől.

A *válaszos zsoltár* (Zsolt 102,1-2.3-4.6-7.8 és 11.) Isten irgalmáról énekel: „Irgalmas a mi Urunk, Istenünk: könyörületre hajlik szíve. Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd, hogy hozzád milyen jó volt. Megbocsátja minden vétkeidet, meggyógyítja minden gyengeséged. A pusztulástól megmenti életed, kegyelmében és irgalmában meg is koronázza. (...) Nem bűneink szerint bánik velünk, és nem gonoszságunk szerint fizet vissza nekünk. Amilyen messze van napkelettől a napnyugat, bűneinket olyan messze dobja tőlünk. Ahogyan az atya megkönyörül fiain, úgy könyörül meg az Úr az istenfélőn.”

A *szentlecke* (1Kor 10,1-6.10-12) azon felül, hogy szintén utal a kivonulásra, a rossztól és a bűntől való tartózkodásra int, kapcsolódva az evangélium bűnbánatra való felszólításához. Állandó óvatosságra és alázatra figyelmeztet: „Aki azt hiszi, hogy áll, ügyeljen, hogy el ne essék.”

Szintén az evangélium, valamint a nagyböjt hívásával cseng egybe az *evangélium előtti vers* is (Mt 4,17): „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa!”. Máté evangélista Jézus galileai fellépésének kezdetekor számol be erről a felhívásról, mely a megtérésre buzdít.

Az *egyetemes könyörgésekben* visszaköszön a jó gyümölcs motívuma. Hiszen a mai evangélium is végső soron a jó gyümölcsök termésére biztat. „Kérjük Urunkat, Istenünket, hogy készségesen hallgassuk szent igéjét, életünkben valóra váltva neki tetsző gyümölcsöt

hozzunk!” - szól a könyörgések *bevezető imája*. „Segítsd, Urunk, híveidet, hogy szeretetből fakadó jó cselekedeteink megdicsőítsenek téged!” - kéri az *első könyörgés*. Majd a *negyedik és az ötödik* is az evangéliumhoz kapcsolódva fogalmazza meg kéréseit: „Alakítsd szívünket, hogy a nagyböjti szentbeszéd hatására a bűnbánat méltó gyümölcseit teremjük!”; „Hívd magadhoz azokat is, akik már évek óta elmulasztották a húsvéti szentgyónást és szentáldozást!”. Végül a papi *záró ima* ismét az Úr türelmére helyezi a hangsúlyt: „Köszönjük, Urunk, Istenünk, hogy türelmes vagy hozzánk. Időt adsz a bűnbánatra és kegyelmi segítséget az érdemszerző életre. Segíts, hogy türelmeddel vissza ne éljünk, és a jóban szüntelenül gyarapodjunk!”. A *felajánló könyörgés* a bocsánat motívumához fűződik: „Hallgasd meg imádságunkat, amikor bűneinkért bocsánatodat kérjük, és add, hogy mi is szívből megbocsássunk embertársainknak!”. Végül pedig az *áldozás utáni könyörgés* azt kéri, hogy a magunkhoz vett mennyei Kenyér vétele „mutatkozzék meg tetteinkben” – hozhassunk jó, az Isten irántunk való szeretetéhez méltó gyümölcsöket.

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

Szemeim mindenkor (536)

<http://nepenektar.hu/idoszak/nagybojt/liturgia/33/intr/552/szemeim-mindenkor-oculi-mei>

Kelj fel, Uram (537)

<http://nepenektar.hu/idoszak/nagybojt/liturgia/33/gr/553/kelj-fel-uram-exsurge-domine>

GITÁROS ÉNEKEK

Irgalmas Istenünk jóságát (Taize)

<https://www.youtube.com/watch?v=q6XsWoA2e10>

Mi csak vándorok vagyunk

<https://www.youtube.com/watch?v=HDakb9Z8KvY>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Reményik Sándor: Ha számba vetted

Ha számba vetted mind a vétkeid, Szemed,
ha metszön önmagadba látott:
Az ismeretlen sok-sok bűnödért
Még mondj el egy pár miatyánkot!

Mert szüntelen a mi bűnbeesésünk,
Mert végtelen a vétkeinknek száma
talán nem az a legölőbb csapás,
Mit sújt az öklünk tudva, odaszánva.

A legsikoltóbb seb talán nem az,
Mit oszt a kardunk nyílt, lovagi tornán
S tán az se, mit suttogva, hátmögött
Ejtünk kajánul, titkon és orozván.

A legsikoltóbb, legégőbb sebek
Egy mosolyunktól nyílnak, úgy lehet.
Mely indult jóakarat ösvényén
És öntudatlan gúnyba tévedett.

A legszörnyűbb lavinák úgy lehet,
Indulnak egy elejtett szó nyomán,
Mit elhallgatni – véltük – nincs miért,
S mit elhallgatni jobb lett volna tán.

S mikor egy gyötrődő szív úgy eped
Egy szónkért, mely meg tudná váltani,
S virágoskertből sivataggá lesz.
Mert azt az ígét nem mondtuk ki.

Mert elnéztünk a ködös messzeségbe,
A léptünk rajta döngve áthaladt,
Semmit se tettünk – csak nem vettük észre –
És eltapostuk, mint egy bogarat.

Oh, végtelen a vétkeinknek száma,
Mi álomroncsba, tört reménybe járunk,
Pusztán azáltal, hogy élünk, megyünk,
Szüntelen egy virágot tör le lábunk.

Ha számba vetted mind a vétkeid,
Szemed, ha metszön önmagadba látott:
Az ismeretlen sok, sok bűnödért
Még mondj el egy pár miatyánkot.

Gerő Sándor: Még negyven nap

„Még negyven nap –
így szólt az ítélet szava –
elpusztul Ninive
és temérdek java!”

De zsákba öltözött
a király és népe
s Isten a büntetést
nem hajtotta végre

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Hogyan tekintek másokra, mások botlásaira, nehézségeire? Hogyan tekintek magamra?
- Ki, illetve mi alapján döntök és cselekszem?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, minden irgalom és jószág forrása, te a böjt, az imádság és az irgalmas szeretet gyakorlása által gyógyulást adsz bűneinkre. Nézd jószágosan őszinte bűnbánatunkat, és amikor vétkeinket beismerve meghajlunk előtted, emelj föl minket szüntelen irgalmaddal. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyám, Jézus nevében kérlek, küldd el az erősség és a jó tanács Lelkét, hogy a megtérés kalandjában egyre inkább Jézus szavai szerint tudjak gondolkozni, dönteni és cselekedni! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Tartsatok bűnbánatot! (Lk 13,1–9)

(Forrás: Pixabay)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Isten mindig megbocsát, de arra hív, hogy tartsak bűnbánatot.
- Az Úr irántam is türelmes. Megtesz mindent, ami a javamra válik.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- Minden cselekedetemet, döntésemet Jézus tanításához igazítsam.
- Minden reggel azzal az elhatározással keljek fel, hogy előbbre akarok ma is haladni a megtérés útján!

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Nagyböjt 3. vasárnap („C” év)

Borítófotó © Pixabay

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az [SBLGNT](https://sblgnt.org) (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: [Vatikán online archívuma](https://vatican.va) (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Theophylactus gondolatait a Catena Aurea német nyelvű kiadvány alapján Asztalos Livia fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Reményik Sándor: Ha számba vetted – <https://kereszttyenversek.wordpress.com/tag/bunbanat>

Gerő Sándor: Még negyven nap – <https://kereszttyenversek.wordpress.com/tag/bunbanat>

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Livia, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Paal Ágnes, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2022

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelezési cím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu